

Chemarea

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:
 Pe un an.....Lei 180—
 Pe un jumătate an.....Lei 90—
 Pe 3 luni.....Lei 40—
 Autorități și instituțiuni.....Lei 500—
 în streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
 LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
 CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19

REDACȚIA:
 Cluj, Strada Regina Maria Nr. 4. — Telefon: 7-69
 ADMINISTRAȚIA:
 Cluj, Strada Regina Maria Nr. 19. — Telefon: 10-86

Ce sunt organizațiile de voinici?!

Față de diversele comentarii pe cari presa de rea credință le coroborează asupra mișcării chemărești, se impune în mod firesc, o lămurire. În primul rând pentru că mulți n'au înțeles semnificația înalt morală și națională a chemăristului și în al doilea rând pentru că acei ce-au înțeles-o au căutat cu patimă și josnicie să-i dea un caracter de subversivitate și primejdie națională.

Incepând cu ziarul de otravă și disordine „Ordinea”, continuând cu „Universul”, „Indreptarea” și „Viitorul” și sfârșind cu bâzătoarea gazetă dela Cluj a lui Moritz Lapedatu — s'a dat strident aceeași alarmă patriotardă — că viitorul țării e amenințat de anarhie, că organizațiile de voinici nu sunt decât „gărzi roșii”, „gărzi verzi”, „gărzi portocalii” și așa mai departe până ce întreg vocabularul invectivei a fost uzat și toate calorile curcubeului adjectivate organizațiilor de voinici.

Un singur glas din presa independentă s'a ridicat și-a schițat așa de fidel și frumos rostul „Chemării” — glasul dlui Ion Vinea — în articolul „Steaguri” din „Curentul”.

Restul presei — dl Nae Ionescu dela „Cuvântul” — față de care de altfel avem toată considerația, a înțeles organizațiile de voinici ca o depășire a ideologiei democratice și o trecere la o eră nouă de dictatură fascistă, iar dl prof. Iorga sgârșit ca totdeauna în cuvinte — dă oarecum o aprobare mișcării — dar ne amintește în același timp:

„Ce folos însă, dacă în România vorbesc și uneltesc trei muieri într'un colț de stradă, și se schimbă un guvern”!

În ce privește afirmația ultimă a dlui prof. Iorga, îl asigurăm că politica de culise a camarilei oculte și-a rupt colții încă în Noemvrie trecut, iar lestrurile rămase vor fi aruncate în curând peste bord.

Pentru restul campaniei de ponegrire și denaturarea semnificației mișcării chemărești — vom face câteva lămuriri fugare:

„Chemarea” — s'a născut în 1926 ca o reacțiune împotriva trădării dlor Gokdiș, Lupaș, Lapedatu. A fost una din cele mai sănătoase mișcări de regenerare morală, în vremea aceea în care fripturismul averescan prostituase orice convingere și cumpără pe bani conștiințele. „Chemarea” la început a fost în esență o organizație de tineri intelectuali, a cărei ideologie s'a cuprins în programul partidului național-țărănesc. După ce prin lupte necurmate partidul național-țărănesc a fost chemat la guvern — „Chemarea” care a jucat un mare rol în grăbirea victoriei, nu putea să rămână impasibilă.

Și așa a trecut la al doilea punct din programul său: organizarea tineretului dela sate. Deviza „Chemării” este educarea națională și politică a tineretului rural — pentru a putea ajunge la nivelul de lumină al tineretului din alte

țări — și deci o mai mare atenție în bine față de pătura țărănească, urgentă până acum de toate guvernele.

În acest scop înainte de Sf. Paști „Chemarea” a lansat un apel, către tineretul satelor în care arată scopul și rosturile profund naționale ale organizației. În același timp în vechiul Regat tineretul țărănesc a început aceeași operă în vederea unei organizări pe întreaga țară.

Primul rod al apelului nostru a fost înțelegerea organizației de voinici din județul Târnava-Mică și sfințirea celor 120 steaguri la Blaj...

Repetăm încă odată că rostul acestor organizații e profund național, cultural, social și politic.

„Chemarea” a înțeles ca o poruncă a vremii că tineretul dela sate merită o mai mare îngrijire — că intelectualul trebuie să se apropie cu suflet mai deschis și sincer de popor, pentru că plugarii sunt frații noștri rămași la glie cari fac legătura între noi și pământul strămoșesc — românesc al acestei țări.

Am început educația tinerimii prin propovăduirea iubirii de țară, de neam, de limbă și de lege! La Blaj „Voinicii” au jurat în primul rând credință eternă Regelui! Prin conferințele cu caracter cultural, igienic, economic și

social înscrise în programul nostru „Chemarea” îndăjduiește să ridice în curând nivelul tineretului rural românesc la lumina civilizației și a culturii care străbate azi tineretul din alte țări, mai avansate decât noi...

Pe steagul nostru nu e scris nici ură, nici învrăjbită, nici anarhie, pe steagul nostru nu fâlfâie decât iubirea față de popor și conducerea țării prin popor. Principiul suveranității naționale care este esența oricărei democrații reale — trebuie așezat pe primul plan. Trebuie ridicat și reabilitat.

În acest sens trebuie să înțelese și declarațiile dela Cluj ale dlui ministru Vaida — cari au fost tălmăcite și răstălmăcite în diferite forme.

Nu suntem organizații de conspiratori — a spus-o de altfel la Blaj așa de apăsător dl ministru Voicu Nițescu — organizațiile de voinici sunt tineretul conștient al neamului care a jurat la Blaj că va apăra prin sânge desrobirea națională din 1918 și desrobirea politică din 1928.

„Că generația de mâine nu va mai răbda ca agenții lui Rothermere să mai încalce vreodată Ardealul și slugile brătieniste să mai ingenuncheze vreodată sufletul românesc — care și-a dobândit libertatea prin tragedia de veacuri.”

Bazil Grula.

6 Maiu

Se împlinește Luni un an dela Marea Adunare Națională ținută la Alba Iulia, ca un protest și blestem împotriva conducătorilor de ieri cari n'au ținut seamă de voința poporului românesc de a trăi liber, în propria sa țară!

Nu mai trebuie să amintim nimănui clipele prin cari a

trecut atunci țara — căci ziua de 6 Maiu trăiește în amintirea tuturor.

A fost una dintre cele mai mari sărbători ale neamului românesc care s'a afirmat în fața istoriei ca un popor matur și conștient de drepturile și datoriile sale.

Acum Alba Iulia ne cheamă din nou! La 20 Maiu dl Iuliu Maniu va fi din nou la Alba Iulia ca să consolidăm cuceririle din 1918 și 1928. Nici un Român să nu lipsiască dela Alba Iulia!!

La 20 Maiu să ne vedem din nou în cetatea lui Mihai Viteazul!

Să salvăm agricultura.

Hotărât lucru, este timpul să se termine cu improvizațiile și paliativele în materie de politică agrară!

S'a consumat prea mult retorism, prea multă poezie, s'a bătut suficiență monedă din problema aceasta agrară și eminentamente națională, cântată prea mult — dela poezii noastre de toate calibrele până la demagogia de răspântie este o întreagă gamă de îndrăgostiți ai brazdei românești — înțelegă prea puțin — dovadă concepțiile ce-au rezidat în rezolvirea ei; începem cu legislația standardizării, când știm precis că nu o să avem ce să mai standardizăm, deoarece, după calculele unui specialist în materie, continuând să lucrăm pământul și pe mai departe cași în trecut, vom ajunge în 7 ani să nu mai exportăm grâu, iar în 14 ani să nu mai exportăm nici porumb.

Poveștile acestea sinistre trebuie să facă să trezească în orice piept ce simte adevărat românesc, o conștiință puternică și activă. S'a nedreptățit agricultura — îndrăznește să merg mai departe și afirm — s'a comis o adevărată crimă națională, împiedicând în dezvoltarea ei firească ocupația de căpetenie a peste 85% din locuitorii acestei țări, acei brași fii ce și-au apărat glia strămoșască oricâte ori a trebuit, până la ultima picătură de sânge.

Nu numai că nu s'a încurajat agricultura, dar s'a împilat în cea mai înaltă accepțiune a cuvântului. Taxele și parataxile ce-au frapat produsele agricole sunt o iocană fidelă a politicii antiagrare din ultimul deceniu. Am semănat puțin — neexistând nici o încurajare — am semănat și am lucrat prost — din imposibilitate, lipsindu-ne un inventar agricol modern cum și mașinile cu tracțiune mecanică, din cauza unei politici greșite, sau mai bine zis, din cauza lipsei unei adevărate politici, așa încât sezonul de export ne-a găsit cu puțină dar mai ales proastă marfă pentru exportat. Trăiesc încă în memoria noastră refuzurile marilor întreprinzători din Apus de a mai primi în magazinaj cerealele românești din cauza coeficientului ridicat de impurități ce-l conțineau. Dar în loc ca noi să urmărim în ce rezidă răul: semințe neselectionate, muncă nerațională și imperfectă ca metod — remediindu-le, am început cu standardizarea, adică clasarea naturală ca întâiu să ne îmbunătățim calitatea cerealelor și apoi să le clasificăm.

În plus cerealele destinate exportului au mai avut să suporte și formidabilele taxe prevăzute în tariful vamal, ce au atins de multe ori cam 30—40% din valoarea produsului. Această nouă plagă a fost ultima și adevărată lovitură de grație. După ce țărănul muncea cu sudoarea frunții lui, din zori până în noapte, venea statul la sfârșit, după ce nu-i dăduse nimic, și-i lua până la jumătate din produs. Pentru ce? Pentru că o mentalitate, dacă nu bolnavă, cel puțin neadecvată

Continuare pe pag. II-a

(Continuare de pe pag. 1-a)

timpurilor, preconiza de teama invaziei economice streine, o industrializare precoce a țării noastre. Toată politica noastră economică dela războiu încoace oglindește perfect această mentalitate. Prin taxele vamale la import, prin scutirile și avantajele nenumerate — se pot cifra cam la 40% din valoarea produselor, am ajuns să avem o industrie factice, ce trăiește numai din baloanele de oxigen administrate de interesați și cointeresați.

S'au luat dela agricultori 30—40% din produsul muncii lor și s'au dat industriștilor, sau altfel exprimat, s'a luat dela 85% din locuitorii acestei țări și s'a dat unui infim procent de

beneficiari.

O astfel de nedreptate socială nu poate dăinui mai mult! Să sufere o clasă întreagă, masa enormă și anonimă a bravilor fiii ai acestei țări, iar o infimă minoritate să se lăfăiască în bine?

Nu! Este timpul să se repare greșelile trecutului. Dar nu numai prin vorbe. O fi românul născut poet, i-o fi plăcând poezia dar s'a săturat de ea. Țăranului nostru îi trebuie acum semințe selecționate de semănat, un inventar agricol modern, ca să-și poată lucra brazda lui mai bine, iar mai târziu posibilitatea de a-și valorifica la preț real produsul muncii!

Gh. I. Popescu.

Selecționarea valorilor.

Nu numai nefastele rezultate plausibile ale regimului trecut, dar și asidua perseveranță, cu care s'a propovăduit din partea partidului național-țărănesc dărâ-marea și inhumarea definitivă a acelui regim, a făcut să se cimenteze în conștiința noastră nerăsturnabila convingere, că prin inevitabilul împrejurărilor dictate de imperativul de a exista sau nu ca națiune, partidul odată venit la putere va sfârși cu regimul uzurpării naționale, prin crearea și introducerea unui sistem al refacerii și onestității închinată exclusiv binelui obștesc. Acesta este angajamentul, pe care partidul l-a luat în mod solemn față de țară. Traducerea în fapt concret a acestui angajament reclamă elemente pătrunse de o tenace voință, de a arzătoare năzuință, de a se pune în serviciul noului sistem, reclamă elemente de o pregătire serioasă, de o puritatea sufletească, pe care nici cea mai maleabilă umbră a suspiciunii să nu o poată întuneca, reclamă caractere de granit. Da. Pentru că a te pune în conflict cu trecutul, cu o tradiție împământănită deja, a revoluționa un rău — consacrat de un regim întreg ca ceva bun — înseamnă a fi necesar a da o luptă grea. Și pentru a asigura rezultatul final a luptei, fără doar și poate se impune selecționarea combatanților cu cari intenționezi a da lupta.

Partidul dela putere, care reprezintă pentru țară — fără nici o exagerare — singura nădejde pentru mai bine, care prin compoziția sa întruchipează în sine însăși națiunea, chiar în urma acestor împrejurări trebuie să vegheze cu ochi de vultur la realizarea până la precizie matematică a programului enunțat și ratificat de națiune. Prin orice abatere dela program, s'ar face abuz de încrederea, ce poporul și-a depozitat-o în partid, înscăunându-l la putere prin suveranitatea sa.

Iată de ce imperativul superlativ impune selecționarea valorilor, elementelor dornice și capace a conlucra desinteresat la consolidarea trainică a noului sistem, menit să asigure poporului un viitor, ce datorită cumulului inexorabil al virtuților și calităților sale îl merită, și de care a fost privat numai prin ticăloșia înconștientă a vitregilor conducători de eri, iată de ce partidul trebuie să fie robul principiului propovăduit în opoziție prin cuvintele: „Fiecare la locul său“. Da, fiecare la lo-

cul său, căci numai atunci noul sistem își va da roadele, pe care țara le așteaptă.

În interesul realizării „ad litteram“ a programului, cu care partidul a venit la putere, cerem ca fără șovăire să se respecte din program principiul selecționării valorilor. Căci numai dacă prin o riguroasă selecționare se va pune fiecare la locul său, avem garanța sigură că nici programul, nici sistemul nu va fi compromis.

Să nu se uite deci, că partidul nu are nici un obligament față de nici un membru al său, dacă membrul în urma aptitudinilor sale intelectuale și morale nu bine merită obligamentul, și deci prin firea lucrurilor nu este reclamat de însuși postul la care ar reflecta. A fi membru al partidului și chiar a fi luptat în mod eficace pentru partid, nu poate servi ca merit pentru ca cineva să fie plasat acolo unde nu ar fi indicat.

Să nu se uite, că printre membrii încadrați în partid numai atrași de idealul principiilor și ideilor și de dorința ferbinte de a concretiza aceste principii și idei, prin forța împrejurărilor s'au strecurat și câți-va „membrii“, cari au fost atrași în partid mai mult de farmecul pricopselii, de cât de puterea ideilor și principiilor. Acestia sunt indivizii numiți în limbajul comun „oameni cu tupeu“ sau în altă variantă „lingăi“. Acestia având corolar acțiunii lor singur o ambiție bolnăvicioasă — deci cu nimic justificată — de dragul satisfacerii ambiției lor sacrifică totul. Acestia sunt indivizii, cari neavând nimic comun cu ideea însăși, o compromit cu siguranță, dacă nu azi, mâine. Respectul ideii reclamă punerea la punct a acestor „membrii“.

Iată dar că imperioasa chestie a selecționării valorilor este în nex de cauză și efect cu însăși introducerea și vitalitatea noului regim. De la modul, cum fiecare soldat ai noului regim își va îndeplini rostul său, depinde dacă acest regim își va putea adânci rădăcinile, pentru a putea rezista viscolului desfășurat cu furie de oculta regimului doborât, și care face sfertări enorme pentru a se ridica iarăși.

În interesul cimentării noului regim, de la care întreagă suflarea românească așteaptă salvagardarea binelui obștesc se impune deci a fi fiecare la locul său.

Alhor.

Din nevoile unui popor.

Ziarele din capitală aduc știrea numirii Dlui Dr. Valeriu Moldovan, vicepreședinte al senatului și președintele organizației Partidului Național-Țărănesc din Turda, de Comisar al guvernului pentru Moși. În sfârșit iată-ne ajunși acolo unde doream. Persoana distinsă a Dlui V. Moldovan, trecutul Dsale de neînfricat luptător naționalist și jurist eminent, este chezașia cea mai bună. Cunosător al nevoilor populației din țara Cinbazelor, nu ne îndoim că deindată ce-și va lua postul greu în primire va fi cu trup și suflet al Moșilor.

În acest tinut, ca și în toată țara, sunt multe răni de vindecăt și foarte multe lucruri mișcate, de îndreptat. În zece ani de la unire, aș putea spune cu sufletul împăcat că, pentru Moși nu s'a făcut nimic. S'a bătut apa în piua — au scris gazetele — s'au dat interviuri din partea aceluia, pe cari guvernele trecute i-a încredințat cu postul de îngrijitori ai sorții nevoiașilor de pe cele trei văi ai Munților Apuseni. Sărăcia și boalele grele și-au întins aripile negre peste Ampoiu-Arieș și Someș. În iernile cumplite din 1926—27 și 28 ioaimea rânjea pe la ușile oamenilor. Nenorocitul sistem vamal preconizat și pus în practică de foști guvernanti ai României-Mari, a lovit și în Moși. Vitele ne putând fi exportate au scăzut la preț. Lemnele scumpe — pulberea pentru mine — dinamita — din grația lui Tancred se scumpește în 1923 și ajunge în 1927 mai scumpă decât aurul ce se extrăgea, plus munca omului.

Având țara noastră parte de minis-triei până mai eri cu lefuri grase și Consiliu de Administrație din belșug — ministrii cari se îngrijau din când în când și de țara — care după concepția lor — era făcută pentru ei și nu ei pentru țară. Avem și azi în Câmpeni urmele unei aducerii aminte ministeriale, E vorba de liceul (azi încă tot gimnaziu) Horia.

Fostul chirurg Dr. Cărmidă Anghel-scu — (din mila lui Dumnezeu și voința acestui neam, trecut azi la cele eterne în ce privește ministerul instrucției) a avut grijă de Moși și cu mare fast au pus bazele acestui liceu. Din anul 1924 se tot... zidește și azi în 1929 stă ca un schelet plin de tristeți și privește Câmpeni din dealul Mihoeștilor. Sau să-l transforme în spital sau rămâne cu aceeași destinație — dar să se termine odată! Sperăm că noul co-

misar — va face tot posibilul să ducă la sfârșit această lucrare.

Luarea Cărmei de către Dl Iuliu Maniu a fost privită cu bucurie de Moși, fiind siguri de dreptatea ce are să li-se facă. A trebuit să vină Omul chemat de Dumnezeu, să scape Țara dela prăpăd și să aibă grije de soarta nenorociților urmași ai lui Horia și lancu. Ce puteam noi să așteptăm dela ceilalți? Ei ne cunoșteau tot atât de bine cum știe un bănașan din Bozovici viața și obiceiurile din Tibet — ori China. Treceau odată în zece ani cu mașinile luxoase — lășau în urmă praf și miros de lux și bogăție — luau masa la „Detunata“ în Abrud și pe urmă se întorceau la București — unde se afixau în calitatea de sprijinitori și luptători pentru „obiditul neam al Moșilor“. Ba mai mult! Tipăriră o carte „Moșii“ în care pe lângă zecile de capitole luate din diferiții autori istorici și economici, mai aduc (autorul) elogiul binefăcătorilor Moșilor. Toți Constantinestii—Popeștii și Cipăienii, formau galeria celor mai mari oameni care s'au jertfit și au murit pentru Moși! Și când colo...

Nu vei găsi însă nimic din situația actuală și din cece ar trebui să se facă pentru ei sau cece s'a făcut. Nuf

Când foamea bătea la porți — ne dădură porumb stricat, dar bine plătit. Am avut parte de senatori, deputați — săraci la Unire — grași și cu palate, astăzi. În colo — poporul a ajuns la sapă de lemn. S'au dat (cel puțin așa se spunea) milioane s'a cheltuit mult (?) „pentru Moși“ sub foștii guvernanti, dar nu s'a făcut nimic. Erau „alți Moși“ sus, pe malul Dâmboviței — cari treceau doar la alegeri prin munți — care încasau ajutoarele ce se spune că s'ar fi dat!

Schimbându-se cursul vremii, am ajuns azi acolo unde de mult ar fi trebuit să ajungem, dar nu s'a putut din cauza vremii vitrege și răutatea oamenilor. Guvernul în fruntea căruia stă azi omul chemat de țară, s'a îngrijit și de noi. Moșii nu vor uita nici odată necazurile trecutului și cu atât mai mult vor binecuvânta binefacerile ce se fac și vor trebui să se facă și în viitor.

Încrăzători în speranțele ce le legăm de numirea dlui Valer Moldovan, îi dorim ca planurile și intențiunile dsale bine chibzuite să fie puse în aplicare cât mai repede spre binele aceluia pe care îi reprezintă. Cunoșcând felul de a fi al dlui Moldovan — din parte-ne îi dorim izbândă!

C. Dedușă.

Pentru dl director general al Operei.

— „Romanowsky“ —

Am fost informați în mai multe rânduri de manierele necivilizate ale dlui Romanowsky și dacă l'am menajat până acum am făcut-o dintr'un spirit de indulgență, pe care azi nu ne este îngăduit să ne-o mai impunem. Căci acest domn Romanowsky a început să-și facă de cap, să provoace și să insulte pe toată lumea.

De exemplu, la serata scriitorilor români s'a întâmplat un regretabil incident la Teatrul Național — provocat tot de acest domn pe care așa se vede n'are nimeni curajul să-l îndrume la datorie și conduită cinstită.

Un grup de studenți dela Universitate au voit să ceară reducere la serata scriitorilor, dar dl Romanowsky — așa trăsniț cum e — a dat ordin jandarmilor să scoată baioneta și să evacueze culoarele teatrului.

Jandarmii, cari n'au dreptul de a scoate baioneta decât la ordinul superiorilor lor, au scos-o la porunca acestui șef-ușier încercând să maltrateze pe studenți. S'ențelege s'a născut un incident dureros.

Atragem atenția în modul cel mai serios Direcțiunii Teatrului și Operei Române să îndrume la civilitate pe acest domn grec, rus ori bulgar, ce va fi cu numele de Romanowsky, impunându-i să-și schimbe manierele necivilizate căci compromit buna reputație

a instituției de artă și cultură care-l hrănește.

Căci altfel publicul va ști el să reacționeze, cum se cuvine.

Iar Comandamentul de jandarmi îi cerem să ia cele mai drastice măsuri împotriva jandarmilor cari au scos ilegal baioneta împotriva studențimii române.

Altfel nu vom înceta — până ce nu vom vedea purificat terenul și Teatrul Național repus în cadrul de cinste și demnitate, pe care îl compromise domnul șef-ușier Romanowsky.

Cel mai bun preparat contra căderii părului este

„Perogen-Fortuna“

Se găsește la

„Farmacia Fortuna“

Cluj, Piața Unirei No. 33.

Cetiți și răspândiți
CHEMAREA

Un autorizat și distins glas din presă
despre tineretul național-țărănesc.

Aprecierile dlui I. Vinea dela „Curentul“ asupra sfințirii steagurilor chemăriste din jud. Târnava-Mică.

Di Ion Vinea este un bun și obiectiv cunoscător al sufletului Ardealului și-al marilor mișcări de regenerare națională — pe cari le-a admirat întotdeauna și le-a înfățișat în adevărata lor lumină. Di Ion Vinea a apreciat cum se cuvine tinerețea creatoare a nației, tinerețe pe care a apărât-o cu fulgerul condeiului ori de câte ori a încercat cineva s'o coboare în prestigiu și demnitate națională.

Față de multiplele insinuări și murdare campanii pe cari o presă iresponsabilă le-a început împotriva operei naționale a „Chemării Tinerimii Române“ operă de ridicare și educare a poporului de jos — di Ion Vinea s'a ridicat din nou cu toată vigoarea și talentul dsale sguduitor. Di Ion Vinea a apreciat de altfel totdeauna în cuvinte calde și drepte „Chemăristul“ fiindcă a văzut și a constatat forța tinerească a Ardealului, în 6 Maiu trecut, la marea adunare dela Alba-Iulia.

Dar să vedem cum judecă di Ion Vinea organizarea voinicilor chemăriști în articolul „Steaguri“ din „Curentul“:

„Steaguri.

Sfințirea steagurilor chemăriste la Blaj a stârnit neliniști și nedumiriri. Presa opoziției obscurantiste și reacționare scapă un răcnet de alarmă: a început organizarea gărzilor roșii. Cuprinsă de presimțiri sinistre și obsedată de cumplite analogii, presa democratică se întrebă și insiniază: s'au inaugurat oare primele miliții fasciste? Și legalismul strict și imparțial se înșiră alături de pseudodictatorii de deunăzi, pe același fior de teamă, exagerată dinodins. E explicabil. Plăcut nu e, să devii prizonierul unui regim bizuit pe un partid, care s'a organizat militărește: oricâtă încredere ai avea în bunele intenții ale aceluia guvern, care, în cele din urmă, ajunge el însuși, captivul milițiilor sale. Legiunile chemăriste sunt însă cu totul alt decît fascii și decît gărzi verzi sau roșii. E vorba pur și simplu de tineretul național-țărănist din Ardeal, corespunzător tuturor organizațiilor tinerești de partid din vechiul regat. Există și dincoace de munți un tineret de pildă național-liberal, există și un tineret socialist, există și un tineret țărănist, există și un tineret antisemit și în curând averescanii vor înjgheba, desigur, un tineret al lor, dela șasezeci de ani în sus. Nimănui nu ia dat în gând să se înfricoșeze de toate aceste stegulețe.

Deosebirea însă fundamentală și îngrozitoare dintre tineretul care și-a sfințit steagurile la Blaj și cel pe care-l încap camera de redacție a unor recente publicații neolibérale, bucureștene, e mai întâi de toate numărul. Chemăriștii aceștia sunt înspăimântător de mulți. I-am văzut. Dar ce sunt ei de vină, dacă mișcarea lor cuprinde neamul românesc tânăr, de peste munți? Și decând oare unanimitatea constituie un atentat sau un indiciu de subversivitate? Tineretul chemărist e o organizație politică pe temeiul programului național-țărănist, adică al unui partid de guvernământ, precum se vede.

Că guvernul s'a dus la Blaj, e un bun semn că a început să nu-și neglijeze popularitatea, cel puțin peste munți. Ar fi de dorit să facă același lucru și în vechiul regat, unde tineretul țărănist lăncezește, aproape uitat.

... Ar mai fi de dorit ca aceste doua organizații să comunice și să-și dea mână, suprimând, finerește, arbitrara frontieră înscrisă în suflete, într'un deceniu de ineptă teroare.

... Și în sfârșit, o ultimă deosebire: tineretul chemărist a știut ce vrea și n'a uitat ce a vrut. Dacă această anumită însușire îl face primejdios, nu i se cuvin pentru ea, decît felicitări.

Și-acum iată un pasaj din articolul

„Tinerețe“:

Covârșită, astăzi, de masiva majoritate populară care susține regimul național-țărănist, opoziția liberală are nevoie de evenimente. Fiece amănunt, fiecă incident, trebuie sporit până la proporțiile unui simptom plin de gravitate. S'a procedat așa cu agitația comunistă. Și tam-tamul reclamei organizate în jurul acestui sfelnice primejdii a isbutit să întărească provocările histerice ale cătorva fanatici. Până ce călușul și patul puștii au intervenit. Un cal de bătaie, mai puțin, pentru amatorii de stare de asediu și de dictatură. (De pseudodictatură, firește: fiindcă s'a convins toată lumea că di Vintilă Brătianu, în afară de cointeresările mănoase, nu are ce dictă). Și iată, prilejul de agitație, de alarmă și de panică, s'a ivit, pe o temă nouă: sfințirea steagurilor chemăriste ale tineretului ardelean la Blaj. Fostul prim-ministru a informat regența asupra uneltirilor dictatoriale ale guvernului. O frază din discursul dlui Vaida-Voevod e luată ca mărturie. Se descoperă o vastă conspirație în toată țara: chemăriștii peste munți, tineretul țărănist în regat, prepară o noapte a Sfântului Bartolomeu, opoziției. Dictatorii de eri se arată cuprinși de un dor subit de legalitate. Bineînțeles, toată această groază și desnădejde, ascund numai ipocrizii. Chemăriștii sunt tinerii național-țărăniști din Ardeal.

Chemăriștii rămân elementul mobil, al propagandei național-țărăniste în Ardeal. Adunarea națională dela Alba-Iulia, e ca număr, opera lor. Rezistența cetățenească efectivă, de peste munți, s'a datorit tot lor. Și-au făcut o misiune din apărarea legalității. De altfel, se știe, sfințirea steagurilor era să aibă loc în lunie trecut, sub liberali...

Să fie această mică furtună un semn că tineretul se decide să pogoare în arenă? Poate că el va împrumuta regimului și întregii vieți politice, ritmul său repezit, spiritul său de hotărâre și acțiune: chiar dacă problema guvernului de azi rămâne, fatal, o problemă financiară. Repeziciunea și îndrăzneala impun până și aurului și cifrei.

I. Vinea.

Chemare de „Ziua Eroilor“

Oprifti-vă o clipă! și cugetați la adevărul pios și îndemnul înalt omenesc al acestor rânduri:

E vorba de glorioșii căzuți, din jertfa cărora a răsărit întregirea Neamului.

Unii au murit în spitale; alții au putut fi îngropați cu grije chiar pe câmpul de luptă, cei mai mulți și-au lăsat însă leșurile lor — fără nume — sub o mână de fărână aruncată în grabă.

Și locurile aceste sfințite — în care trupurile lor s'au plămădit cu glie strămoșască — n'au fost însemnate nici cu o cruce, umil semn, pe care ultimul creștin și-l pune la căpătiul locașului de vecinică odihnă.

Gândiți-vă! că tot temeiul vieții voastre de azi — așezată pe temelii trainice — se datorește, în primul rând, aceluia, care zac dealungul munților, plaiurilor și drumurilor noastre fără un semn la căpătiu?

Vremurile sunt grele, iar nevoile Țării — secătuită de vitregia războiului — multe și mari.

Ajutorul Statului fără sprijinul cetățenilor nu-i îndestulător. Dați obolul vostru neprecupețit pentru eroii noștri, cu gândul că, în locul în care a căzut un luptător și o viață de om s'a stins, s'a pus și cu ajutorul vostru un semn pentru cinstirea lui, a națiunii și a voastră.

De „Ziua Eroilor“ — sărbătoare închinată lor — răspundeți cu prisosință la chemarea societății „Cultul Eroilor“, care se îndreaptă către voi cu gândul că nu o veți lipsi de sprijinul vostru.

Purtați cu mândrie insignele, ce se vor împărși în această zi de societate — drept mărturie vie că v'ați îndeplinit o îndăletoare îndatorire.

Hotarele morții nu poartă pecești deosebite; ofrandele se primesc și semnele la căpătiu vor fi puse fără vre-o deosebire de religie sau naționalitate.

Președintele Soc. „Cultul Eroilor“

Dr. Miron Cristea

Patriarh al României

6 Maiu 1928.

Adunarea Națională dela Alba-Iulia.

„Poporul așteaptă pe di Iuliu Maniu.“

Vehiculele instituțiilor publice?

(Nă) Spiritul de bună gospodărie — spre regretul nostru — nu cel românesc a înzestrat mai toate instituțiile de stat: cu fel de fel de trăsuri mai mult sau mai puțin comode, ba chiar luxuoză, — landouri „a la diavol“ — pentru ca pricepuții gospodari și burtoșii comandanți îngreunați de grade și traiu din belșug să se poată mișca cât mai rapid „în interesele instituției“, pe care o conduc; nimic să nu sufere, nimic să nu se repare și îndrumeze decît la timp, cu cât mai puține sacrificii, dar cu maximum de beneficii pentru instituție, pentru obștea orașului, ori a statului întreg, care cu punga lui întreține aceste vehicule!...

Ceeace se petrece însă cu aceste vehicule este o curată sfidare a publicului, un abuz, un jaf în avutul public; o lipsă completă a celui mai elementar bun simț din partea celor ce, adeseori prin alte mijloace decît merite reale, au ajuns în fruntea acestor instituții, în posturile, din cari se răsfăță și lăfădesc ei și familiile lor.

Nu credem și nici nimănui în stat n'a pus la dispoziția cuccanilor, ori domni-

șoarelor trăsuri, întreținute cu banii contribuabililor, ca să se ducă în vizite, la teatru și operă, la coafeur, dentist, ori în piață după lăptuci, sau chiar la un mic rendez-vous, pentruca să vedem aceste trăsuri navetând zilnic pe străzi, ori așteptând pela diferite porți, și colțuri, cărând la spectacole familia și toate rubedeniile...

Este un abuz, o sfidare a măilor de alergători pe jos, după afaceri și treburi mult mai importante, din partea celor ce muncesc cu adevărat pentru o pâine dar și pentru binele obștesc... Indură miile de anonimi, rabdă, privește lung și spun: „așa-i la noi!“

Nu mai sunt conții și contesele cari sfidau cel puțin din propria lor pungă; dar avem pe „baronii și baronele“ parvenite cu toată șleaha lor de parveniți, cari se lăfădesc și ne sfidează din trăsurile întreținute cu banii birurilor noastre.

Mai mult bun simț, mai puțin abuz, și mai multă grijă din partea celor în drept, credem că n'ar strica!

Vom reveni cu nume de va fi nevoie; atât deocamdată!

Școala și justiția socială.

De DINU FLORIAN doctor în drept.

Nu găsec o mai nemeřită tovrășie în viața unui popor decât aceasta: școala și justiția sau cultura și dreptatea. Dintru început, omul a căutat să știe, să cunoască, ce este împrejurul lui, oameni și lucruri, de ce este așa și nu altfel-pentru că omul a fost și este o ființă curioasă și imitativă; curiozitatea și imitația l-au dus pe om, ajutat de facultățile sale sufletești peste care tronează rațiunea, l-au dus dela pesteră ori colibă în palatele de marmură și cristal; dela luntrea, scobită într'o jumătate de trunchiu, la vaporul transatlantic; dela fuga animală la sborul cu expresul ori cu aeroplanul... Ce minunată faptură este omul! Cu adevărat a ajuns regele firii întregi! Stăpân peste acele mai crude fiare; stăpân peste pământ cu bunurile și minunile lui, stăpân peste ape cu funduri de nepătruns, stăpân al văzduhului omul comandă împărătește, pătrunde tot mai adânc în tainele naturii, se înalță tot mai mult către perfecțiune, către a toate știutor și făcător. Toate acestea prin cultură, prin școale au în făptuit... Școala, lumina-i totul în lume școala a făcut pe regele firii, descoperitorul atâtor taine ale ei... Școala-i totul, școală, cultură să dăm poporului!... Se strigă de toți și din toate părțile.

Dar omul, acest rege între regii lumii, omul stăpân al uscatului, al apei și al văzduhului, a devenit el mai bun, mai drept, mai moral? Dacă școala știința curiozitatea, dorul de a cunoaște au existat dela început s'au născut odată cu omul, știința având vârsta omenirii: precum s'a zis că a este o moștenire dela cei dintâi oameni, crescută cu adăugirile fiecărei secol, an și zi din timpul ce s'a scris; dreptatea, justiția, dreptul în sine nu are aceeași vârstă, nu însemnează aceeași moștenire dintr'un început mărîtă zi cu zi? Nu putem spune că omul, care sboară spre cer, cu ajutorul științei, s'a apropiat și pe scara justiției de dreptatea cerească?

Nu toți oamenii de drept susțin că dreptul s'a născut odată cu cea dintâiu faptă omenească.

De îndată ce au fost doi inși s'a putut spune: tu ai făcut mai bine, ca mine sau invers: iată balanța, iată dreptul. Mai bine, mai drept ai lucrat te-ai purtat.

De când s'a născut „al meu și al tău” s'a născut și justiția: „mi se cuvine și ți se cuvine”... Se poate zice că și justiția are vârsta omenirii ca și școala.

Dar se găsec aceste instituții la același grad de înălțime pe scara progresului, omenirii?

Dacă cunoștințele de drept se înțeleg în scopul de a acoate bama curată pe cel ce fură, sau omoară, născocind cele mai ingenioase formule de oratorie, ori de sofistică, adunând și invocând progresele științei; dacă sub forma legilor celor mai ingenioase

se răpește ceea ce este al altuia, se exploatează omul prin om, sau o clasă de oameni prin altă clasă; dacă prin lege se răpește libertatea omului, care-i înăscută, căci omul prin aceea se caracterizează, prin libertatea ce o are în gradul cel mai înalt; fără libertate deplină nu avem un om; dacă sub formă de legi științifice întocmite, putem spune că avem progres în știință, în legislație fără a-l avea și în drept; dreptul progresaază în măsura în care el dă libertatea facultăților, tuturor facultăților omeniești să se desvolte, să acționeze spre scopul și binele comun, dreptul se confundă cu libertatea; drepturile omului nu sunt ca libertățile lui în teorie, în lege ca și în fapte; drepturile nu stau în legi; ele stau în fapte, în activitatea omenească; de aceea unii autori de drept sunt contra inchiștii drepturilor sub formule înguste și adeseori nedrepte ale legilor; dar în sânul unui popor drepturile nu se pot exprima și orândui decât sub forma legilor...

Dar dacă științele, legile se nascocesc, se imprumută, drepturile se cuceresc și se stăpănesc. Nimeni nu se poate lăuda, afară numai dacă nu-i un farseor politic, că a dat drepturi cuiva. Drepturile se cuceresc prin conștiința de drept; am atâtea drepturi eu individ, sau popor, de câte sunt vrednic prin cultura mea, prin puterea mea de muncă de stăpânire; de exercitare a acestor drepturi;

Pot fi un popor cu legile cele mai înaintate în domeniul științei legilor; pot avea cele mai avansate instituții de cultură, pentru că le-am imprumutat de aiurea; totuși acestea nu mă împiedică de a nu fi rămas în urmă cu înaintarea în domeniul drepturilor; știința se aduce pe hârtie, pe firul telegrafului, ori undele electrice; drepturile sunt fapte; justiția este viață însăși a unui popor; orice popor își duce viața de care e capabil; în luptă pentru viață, pentru dreptul la o altă viață mai bună, se călesc și se afirmă drepturile omului; ești gata, tare, curajos, luminat ca să lupți pentru drepturile tale, meriți aceste drepturi, și să le prețuești, contribui la progresul dreptului, la înstăpânirea justiției, în casa ta și în țara ta; fără sacrificii nu s'a putut afirma nici un drept pe pământ el a rămas mai departe în literile cărților ori ale legilor; S'ar zică că de aceea justiția e reprezentată printr'o femeie legată la ochi, par'că s'ar speria și ea însăși de cât sânge s'a vărsat pentru că se cucerească drepturile omului cari alcătuiesc palatul ei mândru.

Spre acest scop trebuie să tindă școala de astăzi: spre sădirea luminii, a curajului; a luptei pentru drepturi și dreptate; oricât te-ai înălța cu știința în văzduh, dacă nu lași pământul stăpânit de mai, multă dreptate și libertate, nu ți-ai îndeplinit scopul, o școală, în această lume!...

Din Regiunea X-a exploatare „Moșoiu”.

În urma razelor scrutătoare a soarelui de primăvară, începe să se manifeste în toată murdăria sa respingătoare criza morală, care a stăpânit pe cei mai expuși reprezentanți ai guvernelor din trecut.

Și pentru a fi în plină regulă a lor „Toate pe de-a'n-doasele” acolo unde ar fi trebuit să se urmeze cea mai prudentă și corectă politică, chiar în aceleași tinuturi se lasau pradă celor mai pricepuți exploatare a situației de cărmuitori. Evident acum acolo e mai de nesuferit mirosul putregaiului.

Iată de exemplu ce se întâmplă în Bihor în cel mai expus județ din toate punctele de vedere.

Pe mâna cui se lasăse conducerea acestui județ de frontieră, cu o populație atât de mixtă și unde partidele politice, cu tendințe subverzive totdeauna erau reprezentate destul de bine.

Când vezi, pe reprezentanții guvernelor de eri — din Bihor — furni-

zând ziarelor zilnic cel mai potrivit material care de care mai senzational în cronică judiciară, te înfiozezi.

Ori cum să nu te înfiozezi, când cetești, că un fost „prefect” liberal stă la dispoziția parchetului, pentru „a lămurii unele poziții din gestiunea sa”?

Ori să nu te înfiozi când cetești, că fostul prefect (nu un tiner blond) pe timpul când titlul său s'a lungit deja cu micul „ex” crede, că tot mai are dreptul să desfacă mici afaceri peste frontieră, protestând și amenințând chiar împotriva organelor competente, când nu mai sunt discreți față de un „fost și viitor???” prefect.

Ce obrăznicie! Să presupui despre un fost și viitor prefect, că e contra-bandist!... care însă era.

Dar atât n'ajunge. Primăvara nu cruță microbii, nici chiar cei sufletești.

Iată-l și pe faimosul „Dezso” vâmpirul Bihorului recidivistul trădător de

neam și câștigător de titluri (bine remunerate) în ori ce țară, zic iată ciuma Bihorului, în fața „chirurgului” Sovrea, ba chiar trimis de acesta în fața consiliului de medici ai moravurilor, ca aceștia să hotărăască, cum să pună la adăpost bietul Bihor de acest conglomerat de microbi ai imoralității.

Mi-e rușine, cetind articolul senzational, din un ziar minoritar „Fostul prefect al județului Bihor pe banca acuzaților...”.

Dar bine domnilor, chemați să curățiți societatea de gunoarele cari o infectează, eu recunosc, că-i grea problemă să striviți așa „marcante și înfricoșătoare” exemplare patologice, dar ce să Vă facem?

Datoria e datorie!!

Și vai de cel care va îndrăzni să șovăiască, fie de frică, fie de orice, când trebuie să-și îndeplinească datoria, fie că va fi organ a ministerului de finanțe, fie membru a corpului magistraților, căci de verdictele lor, depinde

prosperarea morală a neamului.

Să nu uite însă că dacă am ajuns să fim nevoiți a mirosi duhoarea tuturor cadavrelor morale... să fie... dar cel puțin faceți înmormântarea lor cât de repede, să nu murim de greață.

Dacă voiți chiar deschideți și siciul afacerilor când de exemplu prefectul de Bihor, a uitat să demisioneze dintr'un post incompatibil că calitatea sa.

Căci a spune că nu știa, că trebuie să demisioneze ar fi senzational, fiind vorba chiar de un profesor de legi. Scrutați și bomba asfixiantă a dimiterii unui prefect în urma scandalului recunoscut de oficialitățile de atunci de „congresul studentesc din Oradea”...

Deschideți, ventilați, tăiați, spânzurați dar totul ce se recere pentru binele acestui biet bihorean oropsit, Vă rugăm însă folosiți-vă întru cât se poate de vânturile primăverii, să nu ne omoare puterea ce dogorește în urma acestor operațiuni.

Ionel Delacriș.

Mobilizarea lor generală.

După anumite batoări prudente maghiarimea din cuprinsul României a trecut în scurt timp la o ofensivă neferităoară contra țării care-o ospătează. Acum câțiva ani atăcau numai când pe un front, când pe altul, având la dispoziție numai un contingent de îndrăzneală destul de redus. Odată ce însă partidul marelui general Averescu i-a încurajat prin pactul rușinos și neromânesc dela Clucea, urmașii lui Arpad, au și declarat ofensivă generală urmașilor lui Traian, mobilizând contra acestora întreg contingentul lor de energie internă și externă.

Provocările maghiare, care câteodată merg până la brutalitate se întetesc zi de zi, strângând tot mai mult răsuful bietului român abia desrobii.

Indulgența românului și a presei române, fiind confundată de unghuri, cu o timiditate, ei nu se știase a abuzai de cavalerismul și spiritul pacific al poporului și presei române. Și să o recunoaștem este o mare vină a noastră această atitudine prea fertoitoare. Presa indeosebi, care este așa de strâns legată de marii bărbați de stat și de gândurile lor, nu odată își confundă și ea rolul ei, cu rolul celor cari au răspunderea situației date, uitându-și adevăratul rol, acela de a crea situații și a le preda moștenire guvernăntilor. Este o mare greșală a presei, de a se transpune în rolul de element unic responsabil al țării concurând guvernele. Presa națională a unei țări nu poate avea altă responsabilitate ca aceea față de nația sa, de țara sa, de istoria și viitorul poporului din al cărui suflet se alimentează și din a cărui jertfă cotidiană se susține.

Atitudinea presei române față de provocările mereu crescânde ale presei minoritare — și indeosebi cea maghiară — în situația dată, nu este destul de energică! Și dacă există vinovați ei nu trebuie căutați prin redacțiile presei din Capitală, ei trebuie căutați în redacțiile provinciilor alipite, binecunoscuți ai celor ce se scrie și face în presa minoritară, și binecunoscuți ai limbii lor.

După fixarea acestor responsabilități să trecem la ceea ce în fruntea acestor rânduri am numit: „mobilizare generală”, înțelegând sub aceasta mobilizarea tuturor resurselor minoritare, pentru a face cât de neplăcut rolul nostru de element dominant în aceasta țară, și cât de plăcută situația lor, de beneficiari grațioși ai muncii și trudei noastre binefăcătoare deopotrivă pentru majoritar și minoritar.

Și pentru ea să nu apar un simplu agitator al unor valori neexistente, voi cita câteva cazuri din atitudinea presei maghiare, lăsând la discreția cititorilor calificarea atitudinii maghiare, și las cetitorului să judece dacă tinuta lor putea să treacă neremarcată de noi, cari purtăm grijă acestei țări clădită din suferințe și jertfe milenare.

La Oradia la o adunare a viticultorilor dl Dr. Zigre în calitate de pre-

ședinte al lor, a vorbit numai uagurește. Dl. Dr. Gherban fiind de față a protestat în contra acestei curioase atitudini a d-lui Dr. Zigre, fost prefect liberal și subsecretar de stat, cerând să i se spună d-sale și pe românește ceia ce se vorbește. Observăm între paranteză că la Oradia „vile” sunt proprietatea intelectualilor, între cari mulți români. Dl Zigre pe acotia îi consideră inexistenți cine știe din ce motive. Presa minoritară jame-diat se sesisează în bloc și se revoltă de „tupeni” d-lui Dr. Gherban, care cere să i se vorbească și românește în țara lui, iar presa românească itace. Bine că elogiile presei maghiare la adresa d-lui Zigre vor rămânea posterități și ele vor putea fi judecate și de urmașii noștri.

Alt caz. Unde e mai sensibil omul secolului al douăzecilea? La buzunar! Partidul maghiar mobilizează în contra graunului românesc în România, pe comercianți. Aceștia crezând că mteriorul partid budapestan va afla taina îmbunătățirii situației mizerabile a comercianților, duși la sapă de lemn de politica economică stupidă a vintilescului partid, iau parte la adunare. Când colo ce le impune comercianților ardeleni partidul maghiar? Să ceară decretarea limbii maghiare de limbă oficială în cele comerciale! Ce zice într'altebe Creditul Industrial la aceasta? Presa românească n'a spus nimic!

Guvernul d-lui Maniu, dă Țării o nouă lege administrativă, menită a reglementa situații dificile de drept și convietuire pacinică. Sute de paragrafe tind la fel și fel de îmbunătățiri. Ce credeți ce părere au unghuri-români despre ea? Nu-i bună pentru că nu spune nimic despre limba maghiară și întrebunțarea ei. Asta e părerea unghurilor din România asupra unei legi de importanța celei în discuție.

Exemple similare s'ar putea cita până la infinit, nu acesta ni-e scopul, ci a arăta cum unghurii sunt hotărâți la orice jertfă pentru reușita impunerii limbii maghiare ca limbă oficială auxiliară în administrația statală. Nici mai mult nici mai puțin!! Solidaritatea cea mai perfectă domnește între ei pe aceasta temă, mobilizându-și în acest scop totul, iar noi — presa română — drept contra ofensivă ori apărare demnă..., ne mulțumim a tăcea.

Ar fi bine ca acestei mobilizări generale a unghurilor din România, deocamdată Românul să-i răspundă prin mobilizarea parțială, prin mobilizarea deocamdată — a presei române.

Cetiți și răspândiți CHEMAREA

Redactor responsabil:

Dr. A. T. MUREȘAN